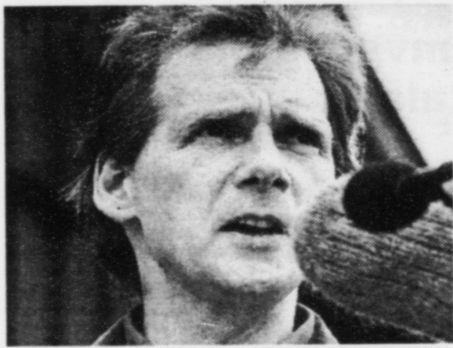

Jóanes Nielsen, nevndarlimur í Rithøvundafelagnum

Føðingardagsheilsa til Steinbjørn B. Jacobsen

Gummistývlarnir komu til Føroyar tað sama árið sum sementið kom. Tann fyrsta stoypta húsgrundin í Havn var stoypt í 1924, og tað var grundin hjá skómakaranum Jóan Jakku. Tann fyrsti ið átti gummistývlar, var ein 8 ára gamal tvóráðrongur, og hann kallaðist Hjørleif Enni. Hvør ið hevði tær fyrstu forlornu tenninar í okkara landi, tað veit eg ikki. Men allar fyrstu ferð eg sá eina joggingdrakt, ella treningsdrakt sum tikið var til tey ári, tað var í 1965, og maðurin í hesi góðu drakt, tað var skaldið Steinbjørn B. Jacobsen. Um tað mundi var hann eisini lærari við Sankta Frants skúla í Havn, og hóast eg ikki

hevði hann til lærara, gloymi eg aldrin hesa bláu joggingdraktina millum allar teir grálittu og skróvandi nonnuserkarnar.

Hansara fyrsta yrkingasavn »Heimkoma«, kom út í 1966. Nakrir av hansara skaldabrøðrum um tað mundið, vóru Poul F. Joensen, Chr. Matras, Hans Dalsgård, T. N. Djurhuus og Glerfoss, og teir brúktu allir rímið, meistradu tað hálvgum til deyðis. Men tann 29 ára gamli sandvíksingurin var ikki við á rím-líðinum. Sum Regin Dahl og Liggjas í Bø og Guríð Helmsdal, leitaði hann aðrar leiðir hvat formi og myndamáli viðvíkti. »Stjórur á tróðurhválv, endaði hann yrkingina »Sól og grúgva«. Bílætið var originalt, men hóast tað, so høvdu bæði Gutt-

- Tú skalt vera kletturin aftanfyri orðini

Á hátíðarhaldinum í Norðurlandahúsinum, helt Jóanes Nielsen, rithøvundi røðu fyrri føðingardagsbarninum, sum vit prenta her

ormur í Múla og Nólsoyar Páll kunna nikka samtykkjandi til bílætið.

Nýtti haikuformin

Tvey ár seinni, tá savnið »Fræ« kom út, hálæi tann føroyski lesaraskarin tí sandvíksingurin vágaði sær at draga tann japanska haiku formin inn í føroyskan skaldskap. Er maðurin svakur, ella heldur hann okkum fyrri tað turra spott. spurdi lesarin í ráðasta álvara. At Steinbjørn í veruleikanum var djurvur og viðskygdur bókmentliga, tað fekk lesarin eyguni upp fyrri í 1972. Tá góvu føðingardagsbarnið og Heðin M. Klein út antologiina »Fyltífuglur«, og fyrri okkum blaðungu var antologiin ein holl innføring inn í modernaðan skaldskap.

Tað er eitt annað sum eg í hesum sambandinum sum eg eisini vil nýta høvið at leggja áherðslu á, og tað er tann serliga ekstremistarasan sum vit hava í Føroyum. Fyri at lýsa hetta fyrri

brigdi, um eg kann brúka tað orðið, so lat meg nevna nøkur nøvn.

Ein av ekstremistunum er listarmálarin Ingálvar av Reyni, í 60' árunum hendi okkurt við hansara málningum, og hóast eg ikki kann prógva tað, so giti eg at toran er sligin niður í hann, tí hann var ikki longur sum aðrir føroyskir listamálarar.

Sunnudagsskúlalærarin í Ebenezer

Tað var sum málaði hann út sólarinnar varma og kulda mánaans, sum drap hann penslin niður í tað tilfarið har sjónirnar hava sít upphav, bæði tær sváru, men eisini hinar lukkuligu og stórliggu, og við ógvusligum strokum, opnaði hann ein heim ið púra tók fólk av fótum. Hetta gjørdi ein sunnudagsskúlalærari úr Ebenezer, maðurin sum hvørjar páskir í nógv ár sang teir yndisligu passíusálmarnir hjá Hallgrími Pjeturson í útvarpinum.

Ein annar ekstremistur var Knút Petersen, kanska betur kendur sum lítli Knút. Hann livdi eitt av hesum lívum, sum eins og hvør við 100 prosent vísu steindoyr av. Men tað sum hann lat okkum uppá gott og ónt, er langtíðani komið inn í Havnar motologiina.

Djóni í Geil var eisini ekstremistur. Hugsi tykkum at fara undir at planta havar í einum træleysum býi. Tað er ein líka so órandi tanki, sum í hesum tíðum at opna ein pylsvogin uppi á mánaum.

Háskúlastjórni í joggingdrakt

Og uppi áttartalvuna hjá hesi rasu, vil eg knýta navn- ið á manninum sum í 1970 tók við starvinum sum há-

skúlastjóri. Eitt ynda mið hjá ungum sjarmørum tey árin, tað var nettupp skúlin úti á Frælsinum. Ungir hávar plagdu at herja innanfyri tað erotiska 12 fjóðringa markið, og at verja stovnin av ungum bygda- og havnargentum, tað var uppgávan hjá stjóranum. Og tað var ikki bara sum at siga tað. Okkurt bønkt og ófantaligt fylgdi okkum ofta tey veiðukvöldini, og serstakliga um onkur royndi at tálma ella stöðga okkum.

Ein okkara hevði tað táverandi metið í vektlyftarafelagnum »Bragdi« upp á 220 pund yvir høvðin, og hinir smæddust ikki burturímillum. Men maðurin í bláu joggingdraktini stöðgaði okkum. Ikki við at lova ilt ella við at hótta við lög-regluni.

Tað var ikki hansara stíllur. Ja, satt at siga, so veit eg ikki hvør hansara stíllur yvirhøvur var. Men tað var okkurt við manninum sum spekti okkum. Vit blivu góðir við henda tættu lág-vaksna sandvíksingin.

Undergroundsfelagskapurin

Saman við D. P. Danielsen, Kjartan Hoydal, Aksel Skovbo, Heðin M. Klein, og nógvum øðrum góðum fólki, var Steinbjørn við at mynda Fólkaýfkingina móti EEC. Men ein praktiskur trupulleiki hjá øllum undergroundsfelagsskapum - ella tiltøkum, er eitt so elementert ting sum at hava eitt stað at fundast í. Yvirhøvur at fólk leggja hús til veitslur og fundir, í tí liggur ein hjartaligheit ið ikki kann metast nóg høgt. Og tað var akkurát tað sum Steinbjørn gjørdi. Hann opnaði Háskúlan fyrri eini tí størstu fylking sum vit yvirhøvur

hava haft í Føroyum. At hetta hevur verið við til at flutt Háskúlan aftur til sínar undergrundsstøtur, tí ivist eg ikki í. Og m.a. hetta eigur at vera lagt afturat 60 ára føðingardegnum.

Maður at standa aftanfyri orðini

Lat meg enda hesa heilsu við eini lítli søgu. Ein dagin í 1976, spurdi eg háskúlastjóran um tað ikki hevði ligið fyrri hjá honum at hugt uppá nakrar yrkingar sum eg í longri tíð hevði roynt at fingið at sitið. Tað sum eg serliga festi meg við í hansara svari, var at hann spurdi meg, um eg stóð aftanfyri tað sum eg hevði fest á blað. Ella stutt sagt, um eg var maður fyrri míni orð. Tað snúði seg serliga um eina yrking sum eg hevði vígt útróðrarmannaverkfallinum í juni mánaði í 1975, og yrkingin endaði við orðunum »...men dynamitti - uppfundi«.

- Ert tú sinnaður at brúka dynamitt, segði hann, tað er tað sum málið snýr seg um. Tú kanst ikki brúka stór orð uttan at vera kletturin aftanfyri tey. Annars kemur ein falskleiki inn í tín skaldskap ið fer at korrumpiera alt ið tú ger.

Eitt soverðið svar hevði eg ikki væntað at hoyrt frá manninum ið man hava verið ein okkara mest nýskapandi yrkjari, og hvørs mest hugtakandi bragd eftir mínum tykki var sjónleikurin »Skipið« frá 1975. Men svarið rakti í plett. Tað var so at siga kliniskt reinsa fyrri uttanumsmakk, og nettuppi stóð tað listini so nær.

Við hesum orðum fari eg vegna Rithøvundafelagið at ynskja føðingardagsbarninum tillukku.

Jóanes Nielsen

Fyri forlagið »Fannir« handaði Árni Dahl føðingardagsbarninum fyrsta eintakið av heildarsavninum »Tinna og Tám« eftir Steinbjørn, sum kom út henda dagin

Steinbjørn fekk klenur og kossar í hópatali henda dagin

Fólk møttu so fjølment til hátíðarhaldið. Neyðugt varð at seta fleiri stólar fram